

BACHELOROPPGAVE

Påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?

Do accountants influence their small and medium-sized clients to report on sustainability?

Marthe Fitje & Emma Torine Torlei

Bachelor i økonomi og administrasjon

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap/Institutt for økonomi og administrasjon/fordypning i regnskap og skatt

Veileder: Kjell Sindre Schmidt

Innleveringsdato: 26. mai 2023

Sammendrag

Bærekraft og bærekraftsrapportering er dagsaktuelle tema som har blitt nevnt opp til flere ganger i utdanningsløpet vårt. Vi har også fått høre at bærekraftsrapportering kommer til å bli en sentral arbeidsoppgave for oss som fremtidige regnskapsførere. Dette er likevel ikke et tema som har blitt vektlagt i forelesningene. Derfor er bærekraftsrapportering et tema vi er nysgjerrig på og ønsker å lære mer om. Vi velger å fokusere på små og mellomstore bedrifter, da det er overvekt av disse i samfunnet, i tillegg til at det mest sannsynlig er disse vi kommer til å arbeide med. I oppgaven ønsker vi å studere om statsautoriserte regnskapsførere påvirker sine små og mellomstore kunder til å komme i gang med bærekraftsrapporteringen.

Små og mellomstore foretak står for størsteparten av utslippene i samfunnet. Derfor kan bærekraftsrapportering for dette segmentet være et viktig hjelpemiddel for at vi sammen skal klare å nå bærekraftsmålene innen 2030. Per dags dato finnes det ingen direkte lovgivning for små og mellomstore virksomheter om bærekraftsrapportering, og det kan derfor tenkes at dette er noe som ikke blir prioritert i en travel hverdag. I oppgaven gjennomfører vi åpne individuelle intervju med seks statsautoriserte regnskapsførere innenfor Vestland fylke. Intervjuene har gitt oss et godt inntrykk av om statsautoriserte regnskapsførere påvirker sine kunder. Hovedfunnet er at det ikke foregår noen påvirkning fra regnskapsførers side. Dette begrunnes med at regnskapsførerne har generelt lite kunnskap på området, i tillegg til at det ikke er utarbeidet noe lovkrav for segmentet.

Summary

Sustainability and sustainability reporting are current topics that have been mentioned several times in our educational course. We have also been told that sustainability reporting will be a central task for us as future accountants, but even so, this is a topic that has not been emphasized in the teaching. Therefore, sustainability reporting is a topic we are curious about and want to learn more about. We choose to focus on small and medium-sized companies, as there are an overweight of these in society, in addition to the fact that they are most likely to be the ones we will work with. In this thesis, we will study if state-authorized accountants influence their small and medium-sized clients to get started with sustainability reporting.

Small and medium-sized companies account for the majority of emissions in society. Therefore, sustainability reporting for this segment can contribute to achieve the UN sustainability goals by 2030. As of today, there are no direct legislation on sustainability reporting for small and medium-sized companies, and therefore it is conceivable that few businesses have started the work on sustainability reporting. In this thesis, we conduct open individual interviews of six state-authorized accountants within Vestland county. The interviews gave us a good impression if state-authorized accountants influence their clients. The main finding is that there is no influence from the accountant's side. This is justified by the fact that the accountants generally have little knowledge in the area, in addition to the fact that there are no legal requirements for the segment.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	1
1.2 AVGRENSNING	1
1.3 PROBLEMSTILLING	2
2.0 TEORI	3
2.1 REGNSKAPSFØRER.....	3
2.1.1 Regnskapsførers rolle	4
2.1.2 Samfunnsansvar	4
2.1.3 Digitalisering.....	5
2.2 BÆREKRAFTIG UTVIKLING	5
2.2.1 FNs bærekraftsmål	6
2.2.2 Den triple bunnlinjen	7
2.2.3 Verdirasjonalitet og formålsrasjonalitet.....	9
2.3 GRØNNVASKING	10
2.4 BÆREKRAFTSRAPPORTERING	10
2.4.1 Miljøfyrtårn.....	11
2.4.2 EUs taksonomi	12
2.4.3 Åpenhetsloven	13
3.0 METODE	14
3.1 PROBLEMSTILLING	14
3.2 VALG AV FORSKNINGSDESIGN	14
3.2.1 Generalisering.....	15
3.3 INNSAMLING AV DATA	16
3.3.1 Primær- og sekundærdata	16
3.3.2 Kvalitativ metode.....	16
3.3.3 Det åpne individuelle intervjuet.....	17
3.3.4 Pre-strukturering	18
3.3.5 Intervjuguide.....	18
3.3.6 Intervjukvalitet.....	19
3.4 VALG AV ENHETER	19
3.4.1 Forskningsetikk	20
3.5 ANALYSE AV DATAMATERIALET	21
3.6 KVALITETEN PÅ UNDERSØKELSEN	22
3.6.1 Reliabilitet (pålitelighet)	22
3.6.2 Validitet (gyldighet)	23

3.6.3 Generalisering.....	24
4.0 PRESENTASJON AV FUNN	25
4.1 HVA TENKER DU NÅR DU HØRER ORDET BÆREKRAFT INNENFOR BRANSJEN?	26
4.2 HVILKET FORHOLD HAR DU TIL BÆREKRAFTSRAPPORTERING?	27
4.3 HVORDAN ER DET LAGT TIL RETTE FOR AT DU SKAL KUNNE TILEGNE DEG KUNNSKAP OM BÆREKRAFTSRAPPORTERING?	28
4.4 HVORDAN PÅVIRKER DU DINE SMÅ OG MELLOMSTORE KUNDER TIL Å BÆREKRAFTSRAPPORTERE?	28
4.5 OPPLEVER DU AT KUNDENE DINE HAR KJENNSKAP TIL BÆREKRAFT OG BÆREKRAFTSRAPPORTERING?	30
4.6 HVORDAN VILLE DU HÅNDTERT EN FORESPØRSEL OM BÆREKRAFTSRAPPORTERING?	30
4.7 ANNET OM BÆREKRAFTSRAPPORTERING	31
5.0 DRØFTING	33
5.1 REGNSKAPSFØRERS PÅVIRKNING PÅ BÆREKRAFTSRAPPORTERING	33
5.1.1 Regnskapsførers kunnskap om bærekraftsrapportering	33
5.1.2 Regnskapsførers rolleforståelse knyttet til bærekraftsrapportering	34
5.1.3 Regnskapsførers holdninger til bærekraftsrapportering for SMB	34
5.1.4 Regnskapsførerens ressursbruk	35
5.2 HVA SKAL TIL FOR AT SMB KOMMER I GANG MED BÆREKRAFTSRAPPORTERINGEN?	35
5.2.1 Lovgivning for SMB	36
5.2.2 Indirekte press fra kundens kunde	36
5.3 REGNSKAPSFØRERNES FREMTIDIGE TANKER OM BÆREKRAFTSRAPPORTERING	36
5.3.1 Regionens styrke for den bærekraftige fremtiden	37
5.3.2 Forholdet mellom regnskapsførers påvirkning og bærekraftsmålene	37
6.0 KONKLUSJON	38
6.1 VIDERE FORSKNING	38
7.0 REFERANSELISTE	40
8.0 VEDLEGG	44
VEDLEGG 1 – INTERVJUGUIDE	44
VEDLEGG 2 – MELDESKJEMA	45
VEDLEGG 3 – INFORMASJONSSKRIV	46

Figurer

Figur 1: FNs Bærekraftsmål

Figur 2: Den triple bunnlinjen

Figur 3: Grader av strukturering av et intervju

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Bærekraft er et begrep som har blitt nevnt gjentatte ganger under utdanningsløpet i økonomi og administrasjon. Likevel er dette et uttrykk som ikke har blitt vektlagt noe særlig. Utarbeidelsen av bærekraftsrapportene blir ansett som en av oppgavene til en regnskapsfører, og som fremtidige regnskapsførere er dette derfor et tema vi ønsker å bli bedre kjent med. Vi synes bærekraft virker som et spennende og dagsaktuelt tema hvor vi kan lære mye, og ønsker derfor å forske på dette i oppgaven vår.

Utrykket bærekraft har stått sterkt i samfunnet etter at *Vår felles fremtid* ble lagt frem av Brundtlandkommisjonen i 1987. Brundtlandkommisjonen definerer bærekraft som en «*utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*» (FN-sambandet, 2021). I 2015 la FN frem 2030-agendaen (Utenriksdepartementet, 2022). Denne inneholder blant annet 17 bærekraftsmål som alle medlemslandene samarbeider for å nå frem mot 2030. Disse målene har fått en viktig betydning for hvordan foretakene og samfunnet tenker på bærekraft. Samfunnets fokus på hva hvert enkelt foretak gjør for å bidra til å nå bærekraftsmålene har økt, og på denne måten har samfunnet makten til å endre foretakets måte å jobbe på. Foretakene som ikke rapporterer og jobber bærekraftig kan bli presset til å følge i samme fotspor som dem som driver med bærekraftsarbeid og rapportering. Samfunnets fokus påvirker også investorer, som har blitt mer opptatt av å investere i foretak som fokuserer på en mer bærekraftig fremtid. Opp mot 90% av dagens investeringer går til bærekraftsfond (Brandt, 2021).

1.2 Avgrensning

I oppgaven vår skal vi forholde oss til regnskapsførere som har kunder innen segmentet små og mellomstore bedrifter, heretter kalt SMB. SMB regnes som de bedriftene med under 100 ansatte, og totalt går cirka 99% av bedriftene i Norge inn under dette segmentet (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.-c). Rapportering på bærekraft er for mange SMB et område hvor de har lite kunnskap, og tradisjonelt også har brukt lite ressurser (Nøstdal,

2022). Vi som fremtidige regnskapsførere i et autorisert regnskapsfirma kommer for det meste til å jobbe med bedrifter i dette segmentet, da store virksomheter ofte har egne interne regnskapsførere. I tillegg er det i dag lovgivning angående bærekraftsrapportering for de store virksomhetene, mens de mindre virksomhetene per dags dato ikke har noen direkte lovkrav å forholde seg til når det gjelder bærekraftsrapportering (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.-a).

Som tidligere nevnt tar vi utgangspunkt i SMB, altså de virksomhetene som har under 100 ansatte. Regnskapsloven definerer små og store foretak, og dermed også hvilke selskaper som er mellomstore/øvrige. Lovens § 1-6 definerer små foretak som de regnskapspliktige foretakene som ikke overskrider to av tre vilkår i paragrafens første til tredje punkt. Dette innebærer følgende vilkår; 1) en årlig salgsinntekt på 70 millioner, 2) en balansesum på 35 millioner, og 3) et gjennomsnittlig antall årsverk på 50. Store selskaper inkluderer allmennaksjeselskap, børsnoterte foretak og andre foretak som er fastsatt i forskrift av departementet, jf. regnskapsloven § 1-5 første til tredje punkt. Mellomstore foretak er de som verken er store eller små etter kravene i regnskapslovens §§ 1-5 og 1-6 (Knardal & Sending, 2022, s. 143).

1.3 Problemstilling

Vi ønsker å undersøke om regnskapsførere påvirker sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere, og hvilke faktorer eller årsaker som påvirker dette. Planen er å gjennomføre intervju med statsautoriserte regnskapsførere. Ved valg av metode tar vi hensyn til at de har en hektisk periode fra januar til juni, samt at valgene tilpasses de ressursene vi har tilgjengelig. Ut fra dette har vi formulert følgende problemstilling:

«Påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?»

2.0 Teori

Teoriens formål er å vise den generelle sammenhengen mellom ulike deler av oppgaven (Heier & Knutsen, 2021, s. 62). I dette kapitlet vil vi presentere informasjon om ulike tema som er relevant for oppgavens problemstilling. Senere i oppgaven vil teorien drøftes opp mot funnene vi har gjort i undersøkelsen.

2.1 Regnskapsfører

En regnskapsfører skal bistå sine kunder med regnskapet, sørge for at alle relevante opplysninger inkluderes og at alle gjeldende lover og regler blir overholdt (Regnskap Norge, u.å.-f). Regnskapsfører kan enten føre regnskapet for virksomheten en arbeider internt i, eller føre regnskapet for eksterne virksomheter. Dersom regnskapet føres for eksterne virksomheter, må regnskapsføreren ha godkjenning som statsautorisert regnskapsfører av Finanstilsynet, jf. regnskapsførerloven § 2-3 første ledd. For å kvalifisere til denne godkjenningen er det noen krav som må være oppfylt. Kravene defineres i regnskapsførerloven § 3-1. Denne omhandler kravet til at vedkommende skal ha en fullført bachelorgrad eller mastergrad innen økonomi og administrasjon eller regnskap og revisjon. I tillegg er det et krav om praksis på 3 år ved bachelorgrad og 2 år ved mastergrad, jf. regnskapsførerloven § 3-2, samt vilkår om å være skikket etter lovens § 3-3. Vi vil i denne oppgaven kun fokusere på regnskapsførere som har autorisasjon. Dette er fordi regnskapsførere som arbeider uten autorisasjon i regnskapsvirksomheter må få sitt arbeid kontrollert av kolleger som er statsautorisert. Dette betyr at ansvaret i bunn og grunn kommer til å ligge på den statsautoriserte regnskapsføreren.

Statsautoriserte regnskapsførere må oppfylle kravene til etterutdanning for å opprettholde autorisasjonen sin. Dette kravet omtales i regnskapsførerloven § 3-4. Etterutdanningen skal omfatte kurs innen obligatoriske fagområder; finansregnskap, skatte- og avgiftsrett, foretaksrett og regnskapsføring, jf. paragrafens annet ledd. Videre skal etterutdanningen dokumenteres, jf. paragrafens fjerde ledd. Etterutdanningen kan blant annet gjennomføres gjennom Regnskap Norge, som er bransjeforeningen for statsautoriserte regnskapsførere i Norge (Regnskap Norge, u.å.-c). Regnskap Norge fokuserer på å tilby kurs som opprettholder

kravene til etterutdanning etter loven, og er Norges største leverandør av slike kurs (Regnskap Norge, u.å.-a)

2.1.1 Regnskapsførers rolle

Tradisjonelt har regnskapsførers rolle vært å føre regnskap for regnskapspliktige virksomheter. Dette innebærer blant annet å ha kontroll på kundens finansielle rapportering og sørge for at dette gjennomføres etter alle gjeldende lover og regler. Det er viktig å sørge for at all informasjon som er relevant for kunden inkluderes i regnskapet, slik at kunden kan ta informerte beslutninger ut fra dette (Regnskap Norge, u.å.-f). Hvem som har regnskapsplikt, og dermed også bokføringsplikt, er definert i regnskapsloven § 1-2 første ledd og bokføringsloven § 2 første ledd. De selskapene som har regnskapsplikt, har også plikt til å føre årsregnskap etter regnskapsloven § 3-1. I paragrafens første ledd defineres en unntaksregel for små foretak, som gir dem muligheten til å følge noen forenklingsregler ved utarbeidelsen av årsregnskapet.

2.1.2 Samfunnsansvar

Regnskapslovens § 3-3 c omhandler redegjørelse for samfunnsansvar. Paragrafen pålegger alle store foretak å rapportere på blant annet menneskerettigheter, sosiale forhold i virksomhetens indre og ytre miljø, samt arbeidernes rettigheter. Per dags dato er dette den eneste lovgivningen som omhandler samfunnsansvar, og SMB har dermed foreløpig ikke noen lovkrav å forholde seg til på området. Likevel er det mange SMB som ser nytten av rapporteringen, og dermed velger å rapportere frivillig. Selv om det i dag kun er formelle lover og regler for de store virksomhetene, er sannsynligheten stor for at det etterhvert også vil komme krav knyttet til de mindre virksomhetene (Ellefsen, 2019). Redegjørelsen skal publiseres enten sammen med årsberetningen eller i et separat offentlig tilgjengelig dokument, jf. paragrafens åttende ledd. Gjennom denne lovgivningen er allerede noe av ansvaret med rapportering på miljø og bærekraftsarbeid lagt på regnskapsfører, og det er derfor naturlig at det også fortsetter slik. Dette til tross for at oppgaven de neste årene vil bli mer omfattende, både i antall og i omfang.

2.1.3 Digitalisering

Det oppleves en rask utvikling i bransjen, med mange nye tekniske løsninger (Baksaas & Hansen, 2020, s. 194). Arbeidsoppgavene innen regnskapføreryrket endres i takt med utviklingen i samfunnet. Digitaliseringen fører til at kundene nå er mer opplyste enn det de var tidligere, og mange gjennomfører flere av de enkleste regnskapsoppgavene selv. Det vil fremdeles være viktig at de blir utført i tråd med kravene i gjeldende lover og forskrifter. En viktig del av regnskapførers oppgaver er derfor å gi råd til kunden, slik at de utfører oppgavene på en ryddig og korrekt måte. Regnskapfører blir sakte, men sikkert over i en mer rådgivende rolle. Regnskapfører må være oppdatert innen aktuelle tema. Ett av disse aktuelle temaene blir fremover bærekraftsrapportering for flere virksomheter.

2.2 Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om hvordan vi som samfunn balanserer ulike faktorer for å dekke våre behov, uten å ødelegge for senere generasjoner. Det er i hovedsak tre faktorer som må balanseres for at dette skal oppnås. Disse faktorene er; 1) klima og miljø, 2) økonomi og 3) sosiale forhold. Sammenhengen mellom disse faktorene er det som avgjør om aktivitetene er bærekraftig eller ikke (FN-sambandet, 2021). Samfunnets engasjement for hva virksomhetene gjør for miljøet har økt, og deres økonomiske utvikling henger derfor tett sammen med bærekraftig vekst (FN-sambandet, 2021). Næringsdrivende har også etter innføringen av bærekraftsmålene fått med seg det økte fokuset på bærekraft i næringslivet, og en regnskapførers rolle som rådgiver har blitt styrket. Det er derfor viktig at regnskapførere tilegner og opprettholder kunnskap om bærekraft, samt kunnskap om de ulike modellene og begrepene innen fagfeltet. Kundene skal ha muligheten til å rådføre seg hos regnskapfører for rapportering av både finansiell og ikke-finansiell informasjon.

Innen bærekraftig utvikling skilles det mellom sterk og svak bærekraft. Svak bærekraft innebærer at det kan aksepteres at det foregår miljøskadelig aktivitet, så lenge aktiviteten skaper store samfunnsmessige eller økonomiske fordeler. Carson og Skauge (2019, s.128) trekker frem Brundtlandkommisjonen som et eksempel på svak bærekraft. Dette er fordi det ble akseptert at den økonomiske veksten ble vektlagt fremfor fokuset på de miljømessige

forholdene. Dette ga for eksempel fattige land muligheten til å drive med miljøskadelig aktivitet, og rettferdiggjøre dette med store økonomiske og/eller sosiale fordeler (Carson & Skauge, 2019, s. 128). Sterk bærekraft går derimot ut på at det ikke kan aksepteres at økonomisk lønnsomhet blir prioritert fremfor de økologiske funksjonene. Det er altså ikke akseptabelt at forbruket øker, selv om det vil medføre økte økonomiske og samfunnsmessige fordeler (Carson & Skauge, 2019, s. 129).

2.2.1 FNs bærekraftsmål

Bærekraftsmålene ble vedtatt av FNs generalforsamling i 2015, som en del av Agenda 2030. Målene er en videreføring av tusenårsmålene som ble jobbet mot fra 2000 til 2015. Tusenårsmålene inneholdt åtte mål som fokuserte på sosial og økonomisk utvikling. De 17 bærekraftsmålene fokuserer på økonomi i tillegg til å fokusere på miljøet og bekjempelse av ulikheter (Holden & Linnerud, 2021, s. 42; Utenriksdepartementet, 2022). Bærekraftsmålene fungerer som en arbeidsplan for hvordan alle verdens land sammen skal klare å utrydde fattigdom, stoppe ødeleggelsen av miljøet og bekjempe ulikheter innen 2030. Dette skal oppnås ved hjelp av de 17 bærekraftsmålene med totalt 169 delmål (Holden & Linnerud, 2021, s. 42). Målene kan grupperes i fire grupper etter tematikk: utviklingsmål, rettferdighetsmål, miljømål og institusjonsmål. Det 17. bærekraftsmålet går inn under institusjonsmål, og handler om samarbeid for å nå målene. Dette gjelder både samarbeid mellom landene, men også mellom myndigheter, næringslivet og det sivile samfunnet (Holden & Linnerud, 2021, s. 44).

I næringslivet brukes bærekraftsmålene som et hjelpemiddel til å sette interne mål som virksomhetene skal jobbe målrettet mot. Det velges ofte ut noen spesifikke mål de skal fokusere på. Målene velges ut fra hva som passer for den enkelte bedriften. På denne måten foregår det et samarbeid mellom myndighetene, næringslivet og samfunnet. I en bærekraftsrapport kan målene brukes for å reflektere rundt virksomhetens eget bærekraftsarbeid; hvordan de ligger an, hva de kan gjøre bedre, og eventuelle nye områder de kan fokusere på. Bærekraftsmålene er også noe de fleste i samfunnet kjenner til fra før, og har dannet sitt eget forhold til. Ved bruk av de 17 bærekraftsmålene kan virksomhetene

gjøre det enklere for eksterne brukere å assosiere deres arbeid opp mot målene, da målene er allmenn kjent.

Figur 1: FNs bærekraftsmål

Fra FN-sambandet, (<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/last-ned-grafikk>)

2.2.2 Den triple bunnlinjen

I 1994 innførte den kjente bærekraftsprofilen John Elkington begrepet "*people, planet and profit*" som også kalles The Triple Bottom Line, eller Den triple bunnlinjen på norsk. Begrepet kom som en konsekvens av *Vår felles fremtid* fra 1987, og at virksomhetene i tiden etter denne ble presentert, strevde med å forstå hvordan de skulle bidra til en bærekraftig utvikling (Holden & Linnerud, 2021, s. 201). Den triple bunnlinjen gir et bilde av hvordan de næringsdrivende har et ansvar utover det å gå med økonomisk overskudd. Næringsdrivende må fokusere både på økonomi, samfunn og miljø for å bidra til et mer bærekraftig samfunn (Carson & Skauge, 2019, s. 135). Fra før av var virksomhetene kjent med begrepet bunnlinje, da begrepet også brukes om det økonomiske resultatet i regnskapet. Elkington utviklet begrepet for å appellere til virksomhetene på en ny måte. Begrepet skulle få dem til å forstå at bunnlinjen, og dermed muligheten til å overleve som foretak, består av mer enn kun det økonomiske resultatet (Holden & Linnerud, 2021, s. 201).

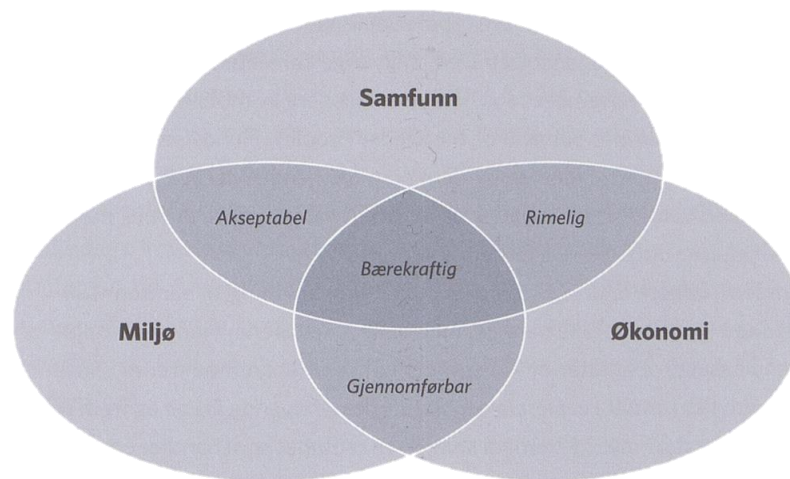
Den økonomiske bunnlinjen skal måle virksomhetens totale økonomiske virkning. Dette innebærer at virksomhetene evner å gå med økonomisk overskudd over tid, i tillegg til den generelle innvirkningen virksomheten har på samfunnet rundt seg. Den tradisjonelle økonomiske rapporteringen som virksomheter er kjent med, er ikke tilstrekkelig for å klare å dokumentere de økonomiske virkningene på flere plan. Derfor er bærekraftsregnskapet et viktig virkemiddel (Carson & Skauge, 2019, s. 137).

Den sosiale bunnlinjen handler om hvordan virksomheten bruker sitt økonomiske overskudd på menneskene, både internt og eksternt. Virksomheten har et sosialt ansvar, og skal gjøre det som er best for menneskene i og rundt virksomheten. Internt handler det blant annet om at de ansatte skal ha gode lønninger og arbeidsvilkår, mens det eksternt jobbes med for eksempel menneskerettigheter, å unngå korrupsjon og diverse andre bidrag til lokalsamfunnet (Carson & Skauge, 2019, s. 136).

Den miljømessige bunnlinjen handler om hvordan virksomheten påvirker det ytre miljøet. Det er også viktig å tenke på at det ikke bare handler om selve virksomhetens påvirkning på det ytre miljø, men at det også handler om hele verdikjeden fra leverandør til sluttbruker og gjenvinning. Et foretak som fokuserer på den triple bunnlinjen, forsøker å minimere sitt eget økologiske fotavtrykk. På sikt vil det være mer lønnsomt for et foretak å drive virksomhet med fokus på en bærekraftig drift, da dette vil spare foretaket for unødvendige kostnader som for eksempel strøm (Carson & Skauge, 2019, s. 136–137).

Den triple bunnlinjen kan brukes av virksomhetene som et hjelpemiddel til å lykkes. Virksomhetene må opparbeide seg en forståelse av hvordan de kan balansere de tre bunnlinjene for å overleve over tid. Begrepet skal tydeliggjøre sammenhengen mellom virksomheten og de ansattes engasjement for å bidra positivt til den sosiale og miljømessige bunnlinjen. Det er derfor viktig at regnskapsførere har god kunnskap på området, da de skal kunne veilede kunden til å se hvilke tiltak de kan innføre. Dette vil medføre at kunden over tid også vil spare kostnader. I tillegg vil sosiale og miljømessige tiltak bidra til et bedre omdømme og sørge for at selskapet bidrar til en bærekraftig utvikling av samfunnet.

Figur 2: Den triple bunnlinjen

Fra *Etikk for beslutningstakere: virksomheters bærekraft og samfunnsansvar* (s. 135) av S. G. Carson & T. Skauge, 2022, Cappelen Damm Akademisk

2.2.3 Verdirasjonalitet og formålsrasjonalitet

Det skilles mellom verdirasjonelle og formålsrasjonelle handlinger. At en handling er rasjonell betyr at den er i samsvar med fornuften, altså at det finnes gode begrunnelser for hvorfor vi handler som vi gjør (Carson & Skauge, 2019, s. 35). Når en handling skal besluttes legges det noen premisser, altså forutsetninger, til grunn. Carson og Skauge (2019, s. 18) deler premissene inn i økonomiske og etiske. Handlinger som blir besluttet ut fra økonomiske premisser kalles formålsrasjonelle handlinger. Dette innebærer at vi velger de handlingene som er mest effektive for å nå konkrete mål. Verdirasjonalitet handler om at vi vektlegger de handlingene som oppfyller våre etiske verdier (Carson & Skauge, 2019, s. 18). Verdi i forbindelse med bærekraft betyr at vi verdsetter bærekraftig miljø og samfunn over en ren formålsrasjonell handling. Vi lar det verdimeslige bærekraftsgrunnlaget trumfe den økonomiske verdien. I motsetning til verdirasjonalitet, tar ikke formålsrasjonelle handlinger hensyn til de etiske premissene.

2.3 Grønnvasking

Grønnvasking er et begrep som har oppstått som følge av at virksomheter driver med misledende markedsføring. Misledende markedsføring innebærer at virksomheten fremstiller seg selv eller sine produkter og/eller tjenester som mer bærekraftig enn det de faktisk er (Grønnvaskingsplakaten, u.å.). Slik markedsføring kan for eksempel innebære at virksomheten oppgir informasjon som er direkte feil. Et annet eksempel er foretak som kun markedsfører de delene av virksomheten som fremstår som bra for miljøet, og utelukker de delene der det er lite, ingen eller dårlig fokus på miljøet. Dette er en praksis som har ført til en skepsis i samfunnet mot virksomheter som driver med bærekraftsrapportering (Framnes, 2022).

2.4 Bærekraftsrapportering

Bærekraftsrapportering er rapportering av virksomhetens finansielle og ikke-finansielle forhold. Formålet med rapporteringen er at den skal gi både interne og eksterne interessenter muligheten til å danne seg et inntrykk av hvordan virksomheten arbeider for en bærekraftig utvikling. De ikke-finansielle forholdene i rapporten innebærer hvilken påvirkning virksomheten har på de sosiale- og miljømessige forholdene i og rundt virksomheten. Dette kan for eksempel være virksomhetens CO₂-utslipp, avfallshåndtering, innkjøp og transport med mer (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.-a).

Per i dag finnes det ingen lovpålagt standard som må brukes til bærekraftsrapportering. Det har blitt utarbeidet flere forskjellige frivillige standarder, og virksomhetene velger selv hvilken de vil benytte ut fra sin egen bransje og sitt eget informasjonsbehov. Global Reporting Initiative (GRI) er et initiativ som har utviklet standarder for bærekraftsrapportering. Standardene skal hjelpe virksomhetene med å gi en helhetlig rapport med utgangspunkt i de tre dimensjonene fra den triple bunnlinjen. Virksomhetene blir blant annet veiledet med hvilket innhold som bør være inkludert i rapporten (Regnskap Norge, 2019). Da lovverket rundt bærekraftsrapportering i all hovedsak fokuserer på store virksomheters bærekraftsrapportering, er det også disse standardene tar utgangspunkt i. Dette betyr at de fleste standardene er utviklet for store virksomheter som har masse ressurser å bruke på dette arbeidet. Nordic Sustainability Reporting Standard (NSRS) er den

første bærekraftsstandarden som er utviklet for SMB. Standarden er utviklet av Nordic Accountant Federation (NAF), som er et samarbeid mellom bransjeorganisasjonene for regnskapsførere i Norge, Sverige og Finland (Regnskap Norge, u.å.-d). Bærekraftsinformasjon som kommer frem gjennom NSRS vil også være sammenliknbar med informasjon utviklet gjennom større, etablerte internasjonale standarder (Nordic Accountant Federation, u.å.).

2.4.1 Miljøfyrtårn

Miljøfyrtårn er en nasjonal sertifiseringsordning for SMB som tar miljø- og samfunnsansvar. Det er et hjelpemiddel som skal bistå virksomheten med den grønne omstillingen, redusere miljøbelastningen samt øke virksomhetens konkurransekraft (Holden & Linnerud, 2021, s. 236; Stiftelsen Miljøfyrtårn, 2017a). Ordningen ble utviklet gjennom prosjektet Bærekraftige lokalsamfunn i 1996, som en oppfølging av Rio-konferansen og Oslo-konferansen i 1992 og 1995. Etter dette har ordningen utviklet seg fra å være en nasjonal ordning til å bli en anerkjent sertifisering innenfor EU. Ordningen er i utgangspunktet utarbeidet for SMB, men kan også brukes av kommuner og større konsern (Holden & Linnerud, 2021, s. 236–237). Miljøfyrtårnet er den mest brukte sertifiseringen i Norge, og har per dags dato over 9.400 sertifiserte virksomheter (Dybvig, 2013; Stiftelsen Miljøfyrtårn, 2016, s. 146).

For å få sertifisering må virksomhetene oppfylle en liste med generelle felleskrav, i tillegg til bransjekrav. Bransjekravene omhandler tema som blant annet arbeidsmiljø, avfall, energi og transport. Det må føres miljørapporter og hvert tredje år må sertifikatet fornyes (Dybvig, 2013, s. 146–147; Holden & Linnerud, 2021, s. 236). Bransjekravene for å bli sertifisert med Miljøfyrtårnet er et viktig bidrag til flere av bærekraftsmålene. Dette gjelder særlig mål nummer:

- 3: god helse og livskvalitet,
- 6: rent vann og sanitærforhold,
- 11: bærekraftige byer og lokalsamfunn,
- 12: ansvarlig forbruk og produksjon,
- 14: livet i havet, og
- 15: livet på land.

Virksomheter som velger å sertifisere seg, får opplæring og veiledning i hvordan de kan jobbe og dokumentere sitt arbeid for miljø og samfunn (Holden & Linnerud, 2021, s. 237). Å

være sertifisert med Miljøfyrtårnet gir blant annet virksomhetene rettigheter til å delta i anbudskonkurranser hvor miljøsertifisering er en nødvendighet. Sertifiseringen gir forbedret omdømme, og mange opplever også reduserte kostnader innad i bedriften (FN-sambandet, 2021; Stiftelsen Miljøfyrtårn, 2017b).

2.4.2 EUs taksonomi

EUs taksonomi ble utviklet for å bidra til å nå EUs klima- og miljømål innen 2030, kjent som The European Green Deal. Taksonomien skal gjennom investeringer i grønne markeder hjelpe med å gjøre økonomien, virksomhetene og samfunnet mer motstandsdyktige mot klima- og miljøsjokk (European Commission, u.å.). For finansmarkedene kan det være vanskelig å definere hva en bærekraftig investering er, og EU har derfor utviklet taksonomien. Dette er et klassifiseringssystem som skal rangere og avgjøre hvilke aktiviteter som kan defineres som bærekraftige (European Commission, u.å.). Taksonomien er derfor med på å endre definisjonen av bærekraft, og dermed også aktivitetene virksomhetene utfører (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.-b). Den skal fungere som et tiltak mot grønnvasking, i tillegg til at den skal danne grunnlaget for utviklingen av standarder og merkeordninger for grønne finansielle produkter og tjenester (Finansdepartementet, 2023).

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) er EUs direktiv for bærekraftsrapportering. CSRD skal bidra med overgangen til et mer bærekraftig økonomisk system, som også er i samsvar med European Green Deal og FNs bærekraftsmål. CSRD erstatter lovgivningen i regnskapsloven § 3-3 c som omhandler redegjørelse om samfunnsansvar. Noen av endringene som følger av direktivet, er blant annet at det er krav til revisjon av bærekraftsinformasjonen, samt en utvidelse av hvilke foretak lovgivningen er gjeldende for. Rapporteringskravene skal også være i samsvar med taksonomien (PwC Norge, u.å.-a). Norge er medlem i Det europeiske økonomiske samarbeidet (EØS), som betyr at lovverk som blir innført i EU, også skal bli innført i Norge (Regjeringen, 2021). Derfor har det blitt utarbeidet et norsk lovverk som baserer seg på taksonomiforordningen. EUs taksonomi trådte i kraft 1. januar 2023 i Norge, og vil være gjeldende for utarbeidelsen av

årsregnskap fra og med regnskapsåret 2023. Lovverket gjelder for de virksomhetene som oppfyller to av de tre følgende vilkårene (PwC Norge, u.å.-b):

1. antall ansatte over 200,
2. totale eiendeler over 160 millioner kroner,
3. omsetning over 320 millioner kroner.

Selv om lovverket i utgangspunktet kun gjelder de virksomhetene som oppfyller nevnte vilkår, vil taksonomien indirekte påvirke langt flere virksomheter. Virksomheter som omfattes av taksonomien kan stille krav i sine leverandørkjeder, noe som vil påvirke flere virksomheter enn lovverket.

2.4.3 Åpenhetsloven

Åpenhetsloven er utarbeidet for å sikre at virksomhetene respekterer menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. I tillegg sikrer loven at allmennheten har tilgang på informasjon (Forbrukertilsynet, u.å.). Loven fremmer dermed de sosiale forholdene fra Den triple bunnlinjen. Loven trådte i kraft 1. juli 2022, og etter lovens § 3 avsnitt a gjelder den for større virksomheter. Store foretak defineres av paragrafen som de foretakene som overskrider to av tre følgende vilkår; 1) salgsinntekt på over 70 millioner, 2) balansesum på mer enn 35 millioner, og 3) gjennomsnittlig antall årsverk på 50. I tillegg defineres store foretak etter regnskapsloven § 1-5 punkt én til tre. Åpenhetsloven kan påvirke SMB gjennom leverandørkrav fra de store virksomhetene, som blir direkte påvirket av lovgivningen (PwC for kbnn, 2022).

3.0 Metode

Forskning innebærer å produsere sanne beskrivelser basert på virkeligheten, og metoden skal veilede forskeren i hvordan data samles inn, analyseres og fremstilles (Jacobsen, 2022, s. 13–14). Vårt forskningsprosjekt handler om bærekraftsrapportering, og ved hjelp av metoden sikrer vi at forskningen blir gjennomført med god struktur. Dette kapitlet redegjør og reflekterer over valgene vi har tatt for dette prosjektet.

3.1 Problemstilling

Problemstillingen er grunnmuren i en undersøkelse, da den redegjør hva som skal undersøkes. Kravet til en god problemstilling er at den er klar og relevant (Jacobsen, 2022, s. 76–78). Dette betyr at problemstillingen legger til grunn hva som skal studeres, hvem studien er relevant for og hvordan studien er relevant. En beskrivende problemstilling er én av flere typer problemstillinger, og har som formål å beskrive dagens situasjon (Jacobsen, 2022, s. 65). Ved en beskrivende problemstilling kan det være aktuelt å studere få enheter med dybdeintervju, da dette vil medføre at forskeren får et godt innblikk i temaet (Jacobsen, 2022, s. 87–88). Problemstillingen for denne oppgaven er beskrivende, ettersom vi ønsker å undersøke om regnskapsførerne påvirker sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere, og hvilke faktorer eller årsaker som forårsaker denne påvirkningen.

3.2 Valg av forskningsdesign

Problemstillingen legger ledetråder til hvordan undersøkelsen skal gjennomføres, og det er derfor hensiktsmessig å velge et undersøkelsesdesign som er tilpasset problemstillingen (Jacobsen, 2022, s. 99). Formålet med vår undersøkelse er å få et inntrykk om regnskapsføreren påvirker kundene sine til å bærekraftsrapportere, og faktorene som blir vektlagt ved valg av undersøkelsesdesign er tid og ressurser. Undersøkelsen skal gjennomføres i et kort tidsrom med begrensede ressurser, som gjør at målet er å oppnå mest mulig kunnskap på kort tid med de ressursene som er tilgjengelig. Designet som blir benyttet i denne undersøkelsen kan kategoriseres som et intensivt design, da vi søker dybdeforståelse på et fenomen eller en hendelse med utgangspunkt i få enheter (Jacobsen, 2022, s. 99–100).

Det finnes ulike typer undersøkelser som er tilpasset de ulike undersøkelsesdesignene, og ett av dem er utvalgsundersøkelser. Utvalgsundersøkelser er undersøkelser med et stort antall enheter som burde blitt undersøkt, men på grunn av manglende kapasitet blir det ikke mulig å studere alle enhetene. Populasjon og utvalg er to sentrale begrep ved en utvalgsundersøkelse. Populasjonen består av alle individ med en felles beskrivelse eller et fenomen, mens et utvalg er de som blir trukket ut til å delta i undersøkelsen (Jacobsen, 2022, s. 115). I dette tilfellet består populasjonen av alle statsautoriserte regnskapsførere i Norge, mens utvalget er de statsautoriserte regnskapsførerne som blir trukket ut i vår undersøkelse. Små-N-studier er én av flere utvalgsundersøkelser, og denne undersøkelsen retter søkelys på et fenomen gjennom få enheter på et bestemt tidspunkt. Det studeres gjerne bare fem til ti enheter i en slik undersøkelse (Jacobsen, 2022, s. 116). Utvalgsundersøkelsen egner seg godt til vår studie, da vi ønsker å få en god dybdeforståelse på kort tid med de ressurser vi har tilgjengelig.

3.2.1 Generalisering

Utvalgsundersøkelsen som er valgt til denne oppgaven studerer et lite utvalg i forhold til populasjonen, og det er relevant å ta stilling til om resultatet kan generaliseres, og eventuelt i hvilken grad. Generalisering går ut på å vurdere i hvor stor grad resultatet fra utvalget i undersøkelsen kan konkludere for hele populasjonen. Formålet med generaliseringen er å utvikle mer allmenn kunnskap (Jacobsen, 2022, s. 95). Resultatet fra denne undersøkelsen vil ikke være representativt, da utvalget er en betydelig liten andel av populasjonen. Dette betyr at funnene i denne undersøkelsen ikke kan generaliseres.

3.3 Innsamling av data

3.3.1 Primær- og sekundærdata

Valg av innsamlingsmetode er relevant å ta stilling til for enhver undersøkelse for å tilfredsstille informasjonsbehovet. Det skilles mellom primær- og sekundærdata, der primærdata blir innhentet av forskeren selv, mens sekundærdata er data som allerede er innhentet av andre forskere (Jacobsen, 2022, s. 137). Vi vil innhente primærdata gjennom intervju med statsautoriserte regnskapsførere. Sekundærdata vil i liten eller ingen grad bli benyttet i denne undersøkelsen, da vi ikke har lyktes med å finne data fra tidligere studier gjennom litteratursøk.

3.3.2 Kvalitativ metode

Dataen som samles inn i en undersøkelse kan innhentes i form av både tall og ord (Jacobsen, 2022, s. 141). Valg av problemstilling, design og type undersøkelse for dette prosjektet indikerer at dataen som samles inn er omfattende. Den kvalitative metoden er en av de to metodene for innsamling av data, og innebærer å samle inn data i form av ord. Formålet med denne metoden er å få et innblikk i respondentens meninger gjennom ord, der det oppstår nærhet mellom forsker og respondent (Jacobsen, 2022, s. 141). Metoden blir sett på som åpen og fleksibel, da innsamling av data er lite avgrenset og der valgene fra undersøkelsen kan endres underveis. Ulempen ved kvalitative undersøkelser er at de blir sett på som ressurskrevende, da innhenting og analysering av data er tidkrevende (Jacobsen, 2022, s. 142–143). Den kvalitative metoden er mest hensiktsmessig for denne oppgaven, da vi søker dybdeforståelse om statsautoriserte regnskapsførere påvirker de små og mellomstore kundene sine til å bærekraftsrapportere. Vi har lite kunnskap om temaet fra før, og innhenting av data gjennom en kvalitativ metode vil tilrettelegge for at respondenten kan svare åpent og vidt om temaet uten særlig behov for oppfølgingsspørsmål.

3.3.3 Det åpne individuelle intervjuet

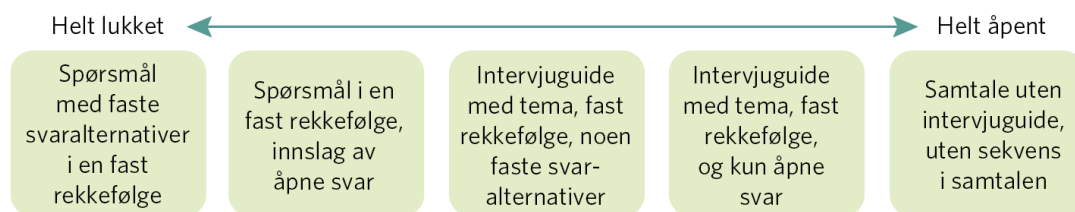
Intervjuet er prosessen der forsker innhenter data, som i dette tilfelle vil være den kvalitative dataen. Dataen kan innhentes gjennom ulike typer intervju, og ett av dem er et åpent individuelt intervju. Et åpent individuelt intervju innebærer at respondenten og forskeren har en dialog om temaet, der dataen som samles kommer i form av ord, setninger og fortellinger. Denne metoden for innsamling av data egner seg godt når det er relativt få enheter som skal studeres, samt når forskeren er interessert i respondentens holdninger og meninger (Jacobsen, 2022, s. 162–163). Det åpne individuelle intervjuet er aktuelt for dette prosjektet, da vi har lite kunnskap om temaet fra før. Et slikt intervju vil tilrettelegge for at respondenten kan formidle sin kunnskap.

Det åpne individuelle intervjuet blir betraktet som et personlig intervju, der ansikt-til-ansikt intervju har vært sentralt i flere år. Intervjuene kan likevel gjennomføres via andre kanaler, og som følge av pandemien har det web-baserte intervjuet blitt hyppigere benyttet (Jacobsen, 2022, s. 163). Disse to formene for gjennomføring av intervju er det mest aktuelle for denne oppgaven, på grunn av de sterke sidene. Et personlig intervju, altså ansikt-til-ansikt, skaper nærhet mellom forsker og respondent, i tillegg til at forskeren har kontroll over intervjuprosessen. Den største ulempen med denne metoden er at den er tid- og kostnadskreven med tanke på planlegging, reising og gjennomføring av intervjuet. Det web-baserte intervjuet har en nokså god nærhet mellom forsker og respondent, men i mindre grad enn intervju utført ansikt-til-ansikt. Forskeren vil i noe grad miste kontrollen over intervjuprosessen. Den største fordelen med denne metoden, fremfor ansikt-til-ansikt, er tids- og kostnadsbesparengen (Jacobsen, 2022, s. 165). De to formene for gjennomføring av intervju ble foreslått for respondentene, men alle intervjuene ble gjennomført med fysisk oppmøte på respondentenes kontor. Vi sikret da en god kontroll over intervjuprosessen, samt nærhet mellom oss og respondenten.

3.3.4 Pre-strukturering

Den kvalitative metoden legger til rette for at datainnsamlingen er åpen, og det må vurderes i hvilken grad datainnsamlingen skal pre-struktureres. Pre-strukturering går ut på å vurdere i hvor stor grad respondenten kan svare åpent, uten avgrensning og veiledning fra forskeren (Jacobsen, 2022, s. 139–140). Graden av pre-strukturering må avgjøres før innhenting av data, da en stor grad av pre-strukturering vil medføre et større planleggingsbehov i forkant av intervjuet. Figuren nedenfor illustrerer at et intervju nødvendigvis verken er helt lukket eller åpent, og for denne oppgaven vil intervjuet i større grad være åpent fremfor lukket. Det vil likevel bli benyttet hjelpemidler som for eksempel intervjuguide, som blir omtalt senere, for å sikre at det oppnås tilstrekkelig informasjon om temaet og problemstillingen. Intervjuene kan dermed ikke anses som helt åpne.

Figur 3: Grader av strukturering av et intervju

Fra *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (s. 166), av D. I. Jacobsen, 2022, Cappelen Damm Akademisk

3.3.5 Intervjuguide

En intervjuguide er et hjelpemiddel som forskeren kan benytte for å sikre at informasjonsbehovet blir dekket under intervjuet. Guiden bør inneholde en oversikt over hvilke temaer som skal gjennomgås (Jacobsen, 2022, s. 167). Vi utarbeidet en intervjuguide i forkant av intervjuene. Intervjuguiden sikret at vi fikk innhentet tilstrekkelig informasjon om temaet, samt ledet respondenten på korrekt veg ved avsporinger. Dette hjelpemiddelet var også til god hjelp under analysearbeidet, da vi kunne sammenligne de ulike meningene og synspunktene til respondentene opp mot hverandre.

3.3.6 Intervjukvalitet

Kvaliteten på intervjuet vil påvirke det videre arbeide med prosjektet, og det er derfor viktig at vi som forskere stiller godt forberedt til intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 193). Kvale og Brinkmann (2015, ss. 195-196) definerer ti kvalifikasjonskriterier for intervjueren som skal øke kvaliteten på intervjuet. Disse kriteriene er som følger; kunnskapsrik, strukturerende, klar, vennlig, følsom, åpen, styrende, kritisk, erindrende og tolkende. Kriteriene går i hovedsak ut på at intervjuer imøtekommer respondenten, samt har god oversikt og kontroll over intervjuet. Vi vil i forkant av intervjuet få en god forståelse av disse kriteriene, og legge de til grunn under intervjuet. Dette vil da øke kvaliteten på intervjuet.

3.4 Valg av enheter

Det ideelle for en forsker er å kunne studere alle enhetene i en populasjon på samme tidspunkt, men på grunn av begrenset kapasitet er dette ofte ikke mulig (Jacobsen, 2022, s. 192). Undersøkelsen må gjennomføres med et utvalg av populasjonen, og det må avgjøres hvordan dette utvalget skal velges. Det er dermed aktuelt å utelukke og avgrense populasjonen, noe som kan gjøres stegvis. Det første steget går ut på å skaffe oversikt over alle enhetene som er ønskelige å studere. Det andre steget innebærer å spesifisere inkluderings- og ekskluderingskriterier. Det siste steget spesifiserer utvalgsriterier (Jacobsen, 2022, s. 192–194). For dette prosjektet vil det være ønskelig å studere alle de statsautoriserte regnskapsførerne i Norge. Dette betyr at alle regnskapsførere som ikke er autorisert blir utelukket, samt de statsautoriserte regnskapsførerne og/eller regnskapsvirksomhetene som ikke har små og mellomstore kunder. Denne avgrensningen er gjort etter kravene i problemstillingen.

Utvalgsriteriene går ut på å definere hvordan utvalget skal trekkes. Utvalget for dette forskningsprosjektet defineres som et strategisk utvalg (Thagaard, 2018, s. 54). Dette går ut på at enhetene som plukkes ut har egnede egenskaper og/eller kvalifikasjoner i forhold til den gitte problemstillingen. Dette vil da sikre at informasjonen som blir innhentet er relevant for problemstillingen. Før vi kontaktet de aktuelle regnskapskontorene, kontaktet vi Regnskap Norge og forhørte oss om de hadde oversikt over gode kandidater eller kontor

innenfor området. Deretter tok vi utgangspunkt i regnskapskontor i Vestland fylke, og undersøkte hvilke av dem som kunne være aktuell for dette prosjektet. Regnskapskontor som vektla det bærekraftige arbeidet på nettsidene ble sett på som aktuelle, og derfor prioritert. I første omgang kontaktet vi seks regnskapskontor, purret og kontaktet flere kontor for å oppnå ønsket antall enheter. Selve utplukkingen av de statsautoriserte regnskapsførerne i de ulike selskapene var tilfeldig, da enhver statsautorisert regnskapsfører med små og mellomstore kunder kunne delta. Den tilfeldige uttrekningen fra de utvalgte regnskapskontorene resulterte dermed i ulike erfaringer og synspunkter om bærekraftsrapportering.

3.4.1 Forskningsetikk

Alle forskningsprosjekt skal følge lovverket og de grunnleggende etiske kriteriene for en undersøkelse (Jacobsen, 2022, s. 47). Dette forskningsprosjektet innebærer å undersøke om regnskapsførerne påvirker sine små og mellomstore kunder, og regnskapsførers egne meninger og erfaringer vil stå sentralt ved innhenting av data. Dette vil medføre at datamaterialet kan identifiseres og knyttes mot enkeltpersoner, da en kvalitativ undersøkelse studerer få enheter. Undersøkelsen omfatter dermed personopplysninger, som medfører en plikt til å sende meldeskjema til Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, tidligere NSD. Se vedlegg 2 for godkjent søknad. Formålet med søknaden er å sikre at personregelverket blir ivarettatt, og at tilgang til persondata blir innhentet lovlig (Sikt, u.å.-b).

De grunnleggende etiske kriteriene for å gjennomføre en undersøkelse er anonymitet og frivillig, informert og utvetydig samtykke. Anonymitet innebærer å garantere at en undersøkelse er helt umulig å identifisere, og det er gjerne vanskelig for en forsker å sette denne garantien. En kvalitativ undersøkelse med dybdeforståelse fordelt på få enheter, vil gjøre det vanskelig å sette garantien for anonymitet. Det vil dermed være mest hensiktsmessig å gjennomføre undersøkelsen med utgangspunkt i at den er konfidensiell. Dette betyr at forsker garanterer, så langt det lar seg gjøre, at teksten er anonym (Jacobsen,

2022, s. 50). Dette forskningsprosjektet vil være konfidensielt, fremfor anonymt, for å sikre at vi ikke garanterer mer enn det som er mulig for oss å overholde.

Frivillig, informert og utvetydig samtykke er de andre grunnleggende etiske kriteriene for å gjennomføre en undersøkelse (Jacobsen, 2022, s. 54). Disse kriteriene går ut på at all deltagelse i en undersøkelse er frivillig, der respondenten kjenner til både farer og gevinster ved å delta i undersøkelsen. Det er viktig at respondenten er i stand til å gi et eget samtykke. Et samtykke kan ikke gis før respondenten har tilstrekkelig med informasjon om hva denne undersøkelsen innebærer, og i den forbindelse utarbeidet vi et informasjonsskriv som ble sendt ut til alle utvalgte i undersøkelsen (Jacobsen, 2022, s. 55). Informasjonsskrivet ble utarbeidet med utgangspunktet i malen fra Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, og ga en oversikt over prosjektet, samt respondentens rettigheter (Sikt, u.å.-a). Se informasjonsskriv i vedlegg 3. Innsamling av data vil og skal ikke igangsettes før det foreligger en skriftlig samtykkeerklæring (Jacobsen, 2022, s. 56).

3.5 Analyse av datamaterialet

Det er tidligere redegjort for hvordan og hvilke metoder som blir benyttet for å gjennomføre intervjuet, men ikke hvilke metode vi benytter for å lagre og analysere datamaterialet. I forkant av denne redegjørelsen er det sentralt å ta stilling til den praktiske gjennomføringen av intervjuet. Vi er to bachelorstudenter som samarbeider om denne oppgaven, og vi vil gjennomføre intervjuene sammen. Dataen som samles inn, kan lagres gjennom ulike kanaler. Vi foretrekker å notere underveis fremfor å ta lydopptak, da lydopptak kan virke skremmende og ubehagelig for noen. Vi fordeler arbeidsoppgaver om skriving og ledelse av intervjuet internt. Dette vil da sikre at den av oss som har ansvar for skrivingen har fullt fokus på å notere ned det som blir sagt.

Den første delen i analysearbeidet av et kvalitativt intervju innebærer å renskrive rådataen, noe som burde gjøres umiddelbart etter intervjuet (Jacobsen, 2022, s. 210). Notatene fra intervjuet blir skrevet på PC, noe som utelukker problemet med utydelig håndskrift. Det kan

likevel forekomme notater som er rablete og uforståelige. Vi vil som gruppe gjennomføre en renskrivning umiddelbart etter intervjuet, for å sikre at notatene fremstiller de viktigste momentene. Det vil være en styrke at begge stiller på intervjuet, da vi kan oppfatte og få med oss ulike element. Fordelen ved gjennomføring av en renskrivning umiddelbart etter intervjuet er at vi kan supplere med eventuell annen informasjon vi husker fra intervjuet, som ikke har kommet med i notatene.

Tjora (2012, s. 175) presenterer en modell som kan benyttes for å analysere datamaterialet fra intervjuet. Denne modellen betegnes som en stegvis-deduktiv induktiv metode, forkortet SDI. Det første steget i denne modellen, i etterkant av intervjuene, går ut på å presentere den kvalitative dataen i form av koder (Tjora, 2012, s. 179). Dette betyr å kode deler eller hele avsnittet med ord og uttrykk, som kan gjenfortelle viktige momenter fra teksten. Det andre steget går ut på å kategorisere de ulike kodene i hovedtemaer, som kan øke forståelsen samt skape en større oversikt over like momenter (Tjora, 2012, s. 185). I forbindelse med koding og kategorisering anbefaler Tjora (2012, s. 191) programvarer som kan bistå med kodingen av datamateriale. For en kvalitativ undersøkelse vil CAQ-DAS være en aktuell programvare. I dette forskningsprosjektet har vi gjennomført koding og kategorisering manuelt, da vi ikke så verdien i en slik programvare for et så lite prosjekt. Prosjektet gjennomføres med utgangspunkt i få enheter, og tidsbruken på opplæring av en ny programvare ville gjerne oversteget det manuelle arbeidet.

3.6 Kvaliteten på undersøkelsen

Reliabilitet, validitet og generalisering blir ofte benyttet til å vurdere kvaliteten på en kvalitativ undersøkelse (Tjora, 2012, s. 202). I dette delkapittelet vil vi foreta en vurdering av undersøkelsens kvalitet basert på de tre indikatorene.

3.6.1 Reliabilitet (pålitelighet)

Den første indikatoren som vurderer kvalitet er reliabilitet, også kalt pålitelighet, som går ut på å vurdere hvilke interne faktorer som kan ha påvirket resultatet fra undersøkelsen (Tjora,

2012, s. 203). Det kan da rettes et spesielt søkelys mot respondentene og forskerne i undersøkelsen. Vi, som forskere i dette forskningsprosjektet, har ikke gjennomført tilsvarende prosjekter tidligere, noe som øker faren for nybegynnerfeil. Vi har likevel benyttet oss godt av tildelt veileder, som har erfaring fra slike prosjekter, for å sikre at faren for nybegynnerfeil blir redusert. En annen faktor som kan ha påvirket resultatet fra undersøkelsen er knyttet til respondentenes erfaring og kunnskap om temaet. De har lite erfaring, noe som medførte et økt behov for forklaringer underveis i intervjuene. Dette kan ha svekket kvaliteten, men i liten grad, da vi var bevisst på å ikke lede respondentene.

En annen faktor som svekker kvaliteten i denne undersøkelsen, er utvalget av respondentene. Vi har kun studert regnskapsførers perspektiv og meninger rundt bærekraftsrapportering for SMB, og ikke regnskapsførernes kunder. Dette medfører at det kun kan trekkes konklusjoner om regnskapsførers synspunkter og meninger. Informasjonen om kundene som kommer frem under drøftingen stammer fra regnskapsførerne, og oppgaven vil derfor kun inneholde regnskapsførers oppfatning. Det geografiske utvalget av respondentene kan også bidra til å svekke kvaliteten, og årsaken til dette er at respondentene kun er trukket ut fra Vestland. Undersøkelsen gir dermed et bilde av hvordan det er i Vestland, og ikke hvordan denne påvirkningen er i de andre regionene i landet. Begge svakhetene skyldes begrenset kapasitet, da denne undersøkelsen gjennomføres av to forskere innenfor en kort tidsramme.

3.6.2 Validitet (gyldighet)

Validitet, også kalt gyldighet, går ut på å vurdere om funnene eller resultatene fra undersøkelsen faktisk svarer på det forskeren prøver å finne ut av (Tjora, 2012, s. 206). I denne undersøkelsen har vi fått et klart inntrykk av om regnskapsførerne påvirker sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere, samt styrket disse funnene med årsaker. Det er sannsynligvis andre faktorer som også har betydning for regnskapsførers påvirkning, som ikke er kommet med i denne undersøkelsen, men faktorene som er funnet i denne undersøkelsen grunngir utfallet til påvirkningen.

3.6.3 Generalisering

Det er allerede gjort rede for definisjonen av generalisering, samt i hvor stor grad funnene fra undersøkelsen kan generaliseres i punkt «3.2.1 *Generalisering*». Denne vurderingen ble gjort i forkant av intervjuene, og samsvarer i stor grad med inntrykkene etter innhenting og analysing av datamaterialet. I tilfelle funnene fra denne undersøkelsen skulle generaliseres, kunne den ikke generalisert for annet enn Vestland. Årsaken til dette er at det bare er respondenter fra Vestland.

4.0 Presentasjon av funn

Vi har gjennomført intervju med totalt seks respondenter. Vi startet intervjuene med noen innledende spørsmål for å bli bedre kjent med dem som regnskapsførere, samt for å få oversikt over deres erfaring innen yrket. Deretter gikk vi over til hovedspørsmålene som omhandler problemstillingen. Nedenfor er en oversikt over alle respondentene med deres erfaring, kundenes størrelsessegment og kundenes geografiske plassering. Videre i kapitlet blir funnene fra intervjuene presentert, før de i neste kapittel blir drøftet opp mot teori på området.

Respondent	Erfaring	Kunde- størrelse	Hoved- kundemasse
<i>Respondent 1</i>	<ul style="list-style-type: none">- Har jobbet som regnskapsfører i over 30 år.- Ingen erfaring knyttet til bærekraftsrapportering.- Egne kundeportefølje og faglig ansvar.- Jobber i miljøfyrtårnsertifisert bedrift.	Små og mellomstore kunder	Sør-Norge med hovedvekt i Vestland
<i>Respondent 2</i>	<ul style="list-style-type: none">- Har jobbet som regnskapsfører i fem år.- Ingen erfaring knyttet til bærekraftsrapportering.- Kundeportefølje med delt ansvar.	Små og mellomstore kunder	Vestland
<i>Respondent 3</i>	<ul style="list-style-type: none">- Har jobbet som regnskapsfører i over 30 år.- Ingen erfaring knyttet til bærekraftsrapportering.- Egen kundeportefølje, samt delt ansvar.- Jobber i miljøfyrtårnsertifisert bedrift.	Små kunder	Vestland

<i>Respondent 4</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Har jobbet som regnskapsfører i over 30 år. - Ingen erfaring knyttet til bærekraftsrapportering. - Kundeportefølje med delt ansvar. 	Små og mellomstore kunder	Vestland
<i>Respondent 5</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Har jobbet som regnskapsfører i over 10 år. - Litt erfaring knyttet til bærekraftsrapportering. - Egen kundeportefølje, samt delt ansvar. 	Små og mellomstore kunder	Vestland
<i>Respondent 6</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Har jobbet som regnskapsfører i over 30 år. - Ingen erfaring knyttet til bærekraftsrapportering. - Egen kundeportefølje, samt delt ansvar. - Jobber i miljøfyrtårnsertifisert bedrift. 	Små og mellomstore kunder	Vestland

4.1 Hva tenker du når du hører ordet bærekraft innenfor bransjen?

Respondent 2 og 3 knytter bærekraft i bransjen til det grønne skiftet, som blant annet innebærer effektivisering og digitalisering av bransjen. Her nevnes overgangen fra papirfaktura til EHF som eksempel. I tillegg nevner respondent 2 at det ikke lenger er like stort behov for at kunden møter opp ansikt-til-ansikt på kontoret. Dette gjelder både for møter, men også for å levere inn bilag de har i papirformat, da det blir færre av disse i takt med økt bruk av EHF. Respondent 3 trekker frem overgangen fra bokføring i perm til digitale plattformer, og at noen kunder er skeptisk til denne overgangen. Respondent 4 har ikke reflektert særlig over temaet, men kan ikke se at det generelt er så mye å hente fra regnskapsbransjen på området. Respondenten mener at noe en regnskapsfører eventuelt kan gjøre, er å følge opp om kunden tar ansvar knyttet til miljø og bærekraft.

I forbindelse med bærekraft nevnes også lønnsomme bedrifter av respondent 1 og 6. I ordet lønnsom legger respondentene vekt på at virksomheten tjener nok til sine egne lønninger og at de klarer å bevare arbeidsplasser. I tillegg trekkes det frem at det er viktig at de klarer å bidra til fellesskapet. Respondent 6 nevner også bærekraft og lønnsomme virksomheter i forbindelse med overholdelse av lover og regler. En bærekraftig virksomhet må ha loven på sin side, samt ha kunnskap om hvilke lover og regler som gjelder for dem og deres bransje. Eksempel som nevnes er lover om arbeidsmiljø, HMS, hvitvasking etc. Videre nevner respondent 1, 5 og 6 Miljøfyrtårnet og det å være miljøbevisst, som en tanke rundt bærekraft. Miljøbevisstheten trekkes spesielt mot arbeidet med å redusere papirbruk, permer og effektivisering av arbeidet ved en overgang til digitale plattformer for alle kunder. Respondent 5 trekker frem sirkulærøkonomien som en viktig tanke rundt bærekraften.

4.2 Hvilket forhold har du til bærekraftsrapportering?

Respondent 1, 2, 3, 4 og 6 oppgir at de har lite eller ingen forhold til bærekraftsrapportering, samt manglende kunnskap knyttet til fagområdet. Dette begrunner respondentene i hovedsak med to faktorer. Den første faktoren er at ingen av respondentenes kunder er omfattet av gjeldende lovverk for bærekraftsrapportering. Dette gjør at det er vanskelig for respondentene å få dem i gang med arbeidet, da deres kunder ikke ser nytten av dette. Den andre faktoren er at både respondentene og kundene mangler kunnskap på området. Det oppgis at det finnes tilgjengelig informasjon innen fagområdet, men uten interesse fra kundene, blir ikke dette prioritert i en travel periode fra respondentenes side. Både respondent 1, 2, 4, 5 og 6 påpeker at bærekraftsrapportering vil bli mer aktuelt i bransjen fremover. Det er derfor viktig at de opparbeider seg kunnskap for å kunne tilby kundene sine de nødvendige tjenestene. Respondent 3 kommenterte ikke den fremtidige utviklingen i bransjen.

Respondent 5 har noe erfaring med bærekraftsrapportering. Vedkommende har én kunde, som på eget initiativ, har startet opp med komplett bærekraftsrapportering med bistand fra respondenten. Grunnet kravene i åpenhetsloven er det en del programvarer på markedet

som bidrar med denne rapporteringen. I denne anledningen har arbeidsplassen til respondenten anskaffet seg en slik programvare. Programvaren, Energi AI, bruker roboter til å hente ut informasjon direkte fra kundens regnskap. Ut fra dette genererer den bærekraftsrapporter av ønsket omfang. Respondenten nevner at hen har lært masse etter oppstart av rapporteringen, men har enda ikke nok kunnskap til å kunne lese rapporten og få noe ut av denne.

4.3 Hvordan er det lagt til rette for at du skal kunne tilegne deg kunnskap om bærekraftsrapportering?

Samtlige respondenter nevner Regnskap Norge som en viktig kilde til kunnskap i bransjen. Respondent 2 og 4 snakker om kravet til obligatorisk kursing gjennom Regnskap Norge. De nevner at kravet har blitt endret fra å innebære kursing innen fastsatte tema, for eksempel skatt, hvitvasking, god regnskapsskikk og liknende, til å være mer fritt for den enkelte regnskapsfører. Regnskapsførerne vil altså nå kunne tilpasse valg av kurs etter deres egne behov, og det vil derfor være lettere å prioritere kurs om bærekraftsrapportering. Videre nevner respondent 5 at Regnskap Norge har noen kurs om bærekraftsrapportering tilgjengelig, men at det ellers er lite informasjon i bransjen. Respondent 1 nevner også at Regnskap Norge speiler bransjen, og at det derfor er viktig at de utarbeider nødvendig kurs og relevant informasjon. En annen viktig faktor som blir nevnt av både respondent 1, 3 og 6 er kjedesamarbeid, da kjeden tilbyr informasjon og kunnskap innen aktuelle områder. Dersom regnskapsførerne får en forespørsel fra en kunde om bærekraftsrapportering, vil de da kunne tilegne og formidle den tilgjengelige kunnskapen. I tillegg nevner respondent 4 at bransjen ikke har kommet så langt på dette området, men at diskusjoner og deling av kunnskap internt på kontoret også er en viktig kilde til informasjon for dem.

4.4 Hvordan påvirker du dine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?

Fellesnevneren mellom samtlige av respondentene er at det ikke foregår noen påvirkning fra dem knyttet til bærekraftsrapportering. Respondent 2, 3 og 4 oppgir kundenes størrelse og mangelen på lovkrav for den gjeldende kundegruppen som en vesentlig grunn til manglende

påvirkning. Respondent 5 har, som tidligere nevnt, én kunde som har startet med rapporteringen på eget initiativ. Respondenten forteller videre at hen i svært liten grad påvirker sine resterende kunder til å starte opp med dette arbeidet. Dette til tross for at virksomheten allerede har den nødvendige programvaren tilgjengelig. Respondenten begrunner dette med at et mulig konkurransefortrinn per nå er det eneste kundene vil få ut av rapporteringen. Kombinasjonen av lite fordeler og mangel på kunnskap gjør det vanskelig å selge inn produktet til små kunder som ikke tenker veldig mye på miljøet fra før av.

Arbeidsplassene til respondent 1, 3 og 6 er sertifisert av Miljøfyrtårnet. Respondent 1 og 6 trekker frem dette som en fin måte for virksomheter å starte opp med bærekraftsarbeidet på. Det nevnes at mange virksomheter allerede har rapportene og tallene som trengs for å søke om sertifiseringen, og at det derfor er minimalt med arbeid som er nødvendig å legge ned i søknaden. Respondent 6 nevner at hen oppfordrer sine kunder til å søke om Miljøfyrtårnsertifisering, da dette er noe hen er kjent med etter at kontoret selv nylig har vært gjennom den samme prosessen. Respondenten begrunner den generelle mangelen av påvirkning med at bærekraftsrapportering per i dag ikke er en del av en regnskapsførers vanlige arbeidsoppgaver. Respondent 1 nevner videre at vedkommendes kontor ikke har gjort noe særlig for å påvirke sine kunder. Hen trekker frem at de har sendt ut nyhetsbrev med informasjon om bærekraftsrapportering og Miljøfyrtårnsertifisering. I ettertid av utsendelsen har respondenten ikke mottatt henvendelser fra sine kunder angående interesse for bærekraftsrapporteringen.

Respondent 2 nevner at kundene sliter med å se verdien av bærekraftsrapportering, mens respondent 4 selv sliter med å se hvilken verdi en bærekraftsrapport har for de aller minste kundene. Respondent 4 nevner videre viktigheten av at regnskapsfører selv har forståelsen for hvorfor det er viktig med bærekraftsrapportering, og dermed kan ta samtaler med kundene sine for å forklare hvorfor det er noe de bør prioritere. Hen begrunner sin egen mangel på forståelse med at virksomheter som går inn under SMB-segmentet, ofte ikke har store nok økonomiske ressurser til å investere tid i bærekraftsrapporteringen. Respondenten

nevner videre at dette er noe som ikke vil bli prioritert, så lenge det ikke finnes lovkrav for segmentet.

4.5 Opplever du at kundene dine har kjennskap til bærekraft og bærekraftsrapportering?

Ingen av respondentene opplever at deres kunder har nevneverdig kunnskap på bærekraftsområdet. De har heller ikke opplevd en større etterspørsel eller interesse etter at bærekraft ble satt i fokus. Respondent 4 mener det generelt er lite kunnskap i næringslivet for SMB om bærekraft, og mener mange av kundene ikke tenker over at bærekraft skal gjelde dem direkte. Flere respondenter begrunner kundenes kunnskapsmangel med størrelsen og mangelen på lovkrav. Respondent 1 trekker frem at mange av deres kunder er enkeltpersonforetak, og at de synes de allerede eksisterende rapporteringskravene er mer enn nok arbeid. Regnskapsbransjen skal drive med forenklingsarbeid for kundene sine, men det kommer stadig flere lovkrav, noe som er frustrerende for mange små kunder.

4.6 Hvordan ville du håndtert en forespørsel om bærekraftsrapportering?

Fellesnevneren for respondentene er at de er positive til en slik forespørsel, og ønsker å kunne tilby sine kunder kunnskap og en god løsning. Respondent 4 og 5 har allerede en programvare tilgjengelig, og ville derfor tilbudt en løsning med klimaregnskap fra Energi AI. Programvaren samarbeider allerede med deres systemer, i tillegg til at det finnes muligheter for flere ulike rapporter gjennom programvaren. Respondent 4 er svært positiv til bærekraftsrapportering, og mener det er viktig at de tilrettelegger for at kundene skal få så godt utbytte av rapporten som mulig. Et viktig moment som nevnes, er at verken regnskapsfører eller kunde skal føle at det er for mye ekstraarbeid å drive med rapporteringen, fordi det da ikke vil lønne seg i lengden.

Respondent 1 trekker frem at selv om de ikke har kunnskapen, vet hen hvor de kan oppsøke og tilegne seg denne. Kjedesamarbeidet og samarbeidspartneren Vic AI trekkes spesielt frem her, hvor Vic AI er en relevant programvare i forhold til bærekraftsrapportering.

Respondenten nevner også viktigheten av godt samarbeid mellom ulike kontor i samme kjede. Samarbeid nevnes også av respondent 2 og 4. De mener det er viktig med god dialog og samarbeid innad på sin egen arbeidsplass. Respondentene ville diskutert problemstillingen og delt erfaringer. I tillegg ville de tilegnet seg mer kunnskap på området, slik at de kan tilby kunden en relevant programvare og den beste løsningen for den enkelte kunden.

4.7 Annet om bærekraftsrapportering

Det kommer frem i intervjuene at samtlige respondenter mener utviklingen innen bærekraftsrapportering også vil nå virksomhetene i SMB-segmentet. Utviklingen skjer raskt, og de ønsker å være klar til å håndtere arbeidet den dagen de får en henvendelse fra en av sine kunder. En annen fellesfaktor for respondentene er at de sliter med å se hvordan rapporteringen skal gjennomføres for flere av de minste kundene. I tillegg synes de det er vanskelig å se konkret hva kundene vil få ut av dette, når det uansett ikke finnes gjeldende lovkrav.

Respondent 3 nevner spesielt to viktige faktorer for at SMB-segmentet skal komme i gang med rapporteringen. For å få til en oppstart av slik rapportering er det viktig at virksomhetene får god tid til å starte opp med rapporteringen. I tillegg må det være enkelt å gjennomføre. Respondent 5 tror det med tiden vil være de store virksomhetene som vil legge føringer for virksomhetene i SMB-segmentet. Dette begrunnes med at store virksomheter er omfattet av åpenhetsloven, og dermed kan sette rapporteringskrav til sin leverandørkjede. På denne måten kan virksomheter i SMB-segmentet bli «tvunget» til å starte med bærekraftsrapportering for å tilfredsstille sine kunders krav.

Respondent 4 mener at det er stor forskjell mellom teori og praksis når det gjelder bærekraftsrapportering. Respondentens arbeidsplass er franchisetakere i en landsdekkende kjede, og har derfor et godt samarbeid med regnskapskontor over hele landet. Kontoret får derfor med seg hvordan situasjonen faktisk er i hele landet, og på bakgrunn av dette mener

respondenten at det fremdeles er tidlig i prosessen med utvikling av bærekraftsrapportering. Dette begrunnes også med at vedkommendes arbeidsplass er den første i kjeden som så vidt har kommet i gang med rapporteringen. Respondenten mener også at de fleste kundene ikke ser nytten av en slik rapportering. Respondenten får også frem at tid er penger, penger gir muligheter for en lønnsom bedrift, og at en lønnsom bedrift også er bærekraftig.

5.0 Drøfting

Å drøfte handler om å tolke funnene fra datainnsamlingen (Jacobsen, 2022, s. 295). Det er viktig at forsker er kritisk til funnene, slik at det ikke trekkes feile konklusjoner. I dette kapitlet vil vi dermed foreta en kritisk drøfting, der vi knytter relevant teori opp mot funnene som kom frem under intervjuene.

5.1 Regnskapsførers påvirkning på bærekraftsrapportering

Funnene fra undersøkelsen kan tyde på at respondentene har lite kunnskap og erfaring knyttet til bærekraftsrapportering. En av hovedårsakene til dette er kundemassen til respondentene, da den kun omfatter SMB. Regnskapsførerens kunde med to til tre ansatte har ofte nok rapportering fra før, og verken regnskapsfører eller kunde ser en betydelig verdi i å bærekraftsrapportere for et så lite selskap. Det vil være rimelig å anta at disse funnene er årsaker til om regnskapsførerne påvirker sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere.

5.1.1 Regnskapsførers kunnskap om bærekraftsrapportering

Ett av funnene som kan være en mulig forklaring til den nøytrale påvirkningen er regnskapsførerne sin manglende kunnskap innen faget. Det er gjennomført lignende undersøkelser i fylket tidligere, som viser samme funn, noe som styrker funnene knyttet til kunnskapsmangelen i denne undersøkelsen (Almelid et al., s. 44). Den manglende kunnskapen skyldes et lite fokus på bærekraft hos de ulike regnskapskontorene, samt i bransjen generelt. Statsautoriserte regnskapsførere gjennomfører årlige kurs for å opprettholde autorisasjonen, og respondent 2 og 4 nevnte under intervjuene at det tidligere var obligatoriske fagområder i etterutdanningen, men at disse obligatoriske fagområdene er opphevet. De mener da at dette vil medføre en endring i fokuset på bærekraft. Ifølge redegjørelsen om teori, altså regnskapsførerloven § 3-4 annet ledd, blir det fremdeles stilt krav til etterutdanning innenfor gitte fagområder. I en artikkel fra Regnskap Norge går det frem at etterutdanningskravet i større grad blir mer fleksibelt enn tidligere (Regnskap Norge, u.å.-b). Det vil fremdeles være et krav om utdanning innenfor gitte fagområder, men at

antall timer innenfor de obligatoriske fagområdene tilpasses regnskapsførers individuelle behov.

Respondent 1 og 5 trakk frem Regnskap Norge som en viktig partner i forbindelse med etterutdanningskravet, da regnskapskontorene som respondentene tilhører har tilgang til kursportalen deres. Respondentene skyver ansvaret om formidling av kunnskap over på foreningen, og ytrer meninger om lite informasjon og få kurs innen fagområdet på kursportalen. Etter et søk på Regnskap Norge sin kursportal, finner vi opptil flere kurs knyttet til bærekraft. Om dette er relevante kurs for en regnskapsfører uten erfaring, vil være et annet diskusjonsmoment.

5.1.2 Regnskapsførers rolleforståelse knyttet til bærekraftsrapportering

Regnskapsførers rolle har tradisjonelt sett omfattet å føre regnskap for kundene, men utviklingen innen teknologi har medført et skift i regnskapsførers rolle. Kundene kan i større grad utføre enkle arbeidsoppgaver knyttet til regnskapsføringen, samtidig som den teknologiske utviklingen har forenklet og effektivisert arbeidsoppgavene. Det kan derfor virke som at regnskapsførerne trer inn i en mer rådgivende rolle, og det vil dermed være naturlig for kunden å henvende seg til regnskapsføreren når det oppstår spørsmål om lovverk og rapportering (Regnskap Norge, u.å.-g). Samtlige av respondentene fremmer ulike krav eller moment som kan få kunden til å etterspørre en bærekraftsrapport. Disse kravene og momentene blir omtalt senere, men det indikerer at regnskapsførerne ikke ønsker å inntre rollen før de må. De ser likevel at dette blir en av regnskapsførers oppgave i fremtiden, og det kan derfor rettes et søkelys på hvorfor regnskapsførerne ikke tar ansvar og kommer i gang.

5.1.3 Regnskapsførers holdninger til bærekraftsrapportering for SMB

Samtlige av respondentene trakk frem under intervjuene at verken de, og for så vidt kunden, ser en gevinst ved å bærekraftsrapportere, da selskapene er små. Gevinsten blir i denne forstand betraktet som en økonomisk verdi, der nytten av å iverksette en slik rapport må overstige kostnaden (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 154–155). Dette kan være et tegn på at

både kunde og regnskapsfører har et formålsrasjonelt syn. Det går ut på at de handler basert på et økonomisk mål, fremfor å vektlegge at bærekraftsrapporten har en verdi. Det er dermed rimelig å anta at regnskapsførers syn på bærekraftsrapportering påvirker deres holdning.

5.1.4 Regnskapsførerens ressursbruk

En annen årsak til den manglende påvirkningen er regnskapsførers prioritering av ressursene i forbindelse med opplæring innen teamet bærekraft og rapportering. Respondent 1 og 4 nevnte under intervjuene at de ikke vil benytte sine ressurser på å tilegne seg kunnskap enda. Respondent 1 påpekte at regnskapsførerne er inne i den mest travle perioden i løpet av året, mens respondent 4 fremmet at tid er penger. Det kan se ut til at respondentene ikke ønsker å benytte ressursene sine på et nytt område før det vet at bærekraftsrapportering blir pliktig for SMB. Dette til tross for at det allerede finnes rapporteringsverktøy som er tilrettelagt for dette segmentet (Regnskap Norge, u.å.-e). Respondentene trekker likevel frem at bærekraftsrapportering blir økende i fremtiden, noe som samsvarer med teorien på området. Mye tyder derfor på at respondentene har et formålsrasjonelt syn på bærekraftsrapportering.

5.2 Hva skal til for at SMB kommer i gang med bærekraftsrapporteringen?

Kundens holdning knyttet til bærekraftsrapportering, og rapportering generelt, ble i grove trekk nevnt i avsnittet om regnskapsførers holdning. Kunde og regnskapsfører sliter med å se verdien av å bærekraftsrapportere, og det kan derfor antas at de opererer ut fra et formålsrasjonelt syn. Respondent 1 nevnte under intervjuet at små bedrifter arbeider hardt for å bli lønnsomme, noe som kan ta tid. Vi forstår derfor at fokuset vil være noe annet enn å bruke ressursene på å bærekraftsrapportere. I dette tilfelle vil det rettes søkelys på hva som vil motivere virksomheter med lønnsomhet og kapasitet til å rapportere.

5.2.1 Lovgivning for SMB

Manglende lovgivning for SMB var en av årsakene som ble trukket frem under intervjuene, og respondentene mener at etterspørselen etter bærekraftsrapportering ikke vil øke før det innføres et lovkrav. Respondent 1 ønsker ikke å påvirke kundene sine før det blir innført et lovkrav, mens respondent 4 mener at det må innføres et lovkrav for å få SMB til å starte med rapporteringen. Dette samsvarer med at det per dags dato kun eksisterer lovkrav om bærekraftsrapportering for store selskap jf. EUs taksonomi og Åpenhetsloven, noe som tyder på at funnene stemmer overens med teorien. Vi som forskere forstår at små selskap føler seg jaget av rapporteringer fra myndighetene, og at de da frivillig ikke vil ta på seg flere rapporteringer.

5.2.2 Indirekte press fra kundens kunde

En annen faktor som respondentene mener kan påvirke kunden til å bærekraftsrapportere, er et indirekte press fra kundens kunde. Dette går ut på at de stiller krav til bærekraftsrapportering i sine anbud. Respondent 4 mener at dette er en annen faktor som kan få kunden til å bærekraftsrapportere, mens respondent 5 tror det vil bli en økning i slike krav. Respondent 5 har utarbeidet en klimarapport for én kunde, i forbindelse med et indirekte lovkrav fra kundens leverandør. Dette funnet støttes av NHO, da de mener at et slikt indirekte press kan forekomme fra rapporteringspliktige selskaper som har SMB i sin verdikjede (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.-a).

5.3 Regnskapsførernes fremtidige tanker om bærekraftsrapportering

Både presentasjonen av funnene og drøftingen antyder at respondentene ikke har kommet i gang med bærekraftsrapportering for sine kunder. Respondent 1, 2, 4, 5 & 6 nevnte under intervjuene at oppmerksomheten knyttet til bærekraftsrapporteringen blir økende i fremtiden. Funnene knyttet til det fremtidige arbeidet med bærekraftsrapporteringen gir uttrykk for at respondentene er positive til utviklingen. Det ser likevel ut som, ut fra tidligere drøfting i denne oppgaven, at respondentene vil avvente påvirkningen til de har fått et formelt ansvar og/eller en lovgivning for SMB.

5.3.1 Regionens styrke for den bærekraftige fremtiden

Respondent 5 er den eneste av respondentene som har erfaring knyttet til bærekraftsrapportering. Hen har utarbeidet en klimarapport etter en forespørsel fra kunden, men har ikke analysert denne rapporten på grunn av manglende kunnskap. Respondenten knytter miljøaspekt, miljøfyrårn, miljøbevissthet og sirkulærøkonomi mot begrepet bærekraft, og det kan derfor antas at respondenten har mye grunnleggende kunnskap om temaet. Dette kan bety at respondenten får en stor fordel i denne utviklingen, noe som er positivt for regnskapskontoret, samt noe regionen kan dra nytte av. Det kan likevel tyde på at respondenten har et formålsrasjonelt syn, da hen mener at en bærekraftsrapport ikke vil gi annet enn et konkurransefortrinn per nå.

5.3.2 Forholdet mellom regnskapsførers påvirkning og bærekraftsmålene

Samtlige av respondentene nevnte ikke bærekraftsmålene som en tilknytning til bærekraft, og kunne heller ikke vise til en økende interesse fra kundene etter innføringen av bærekraftsmålene i 2015. SMB utgjør en stor andel av registrerte bedrifter i verden, og i en artikkel fra Regnskap Norge i 2021 går det frem at SMB står for 60 til 70% av utslippene i Europa (Regnskap Norge, u.å.-e). Bærekraftsmålene blir betraktet som et kollektivt samarbeid, som betyr at både store og små bedrifter, myndighetene og det sivile samfunn har ansvar for å nå målene innen 2030. Det kan derfor være interessant for fremtidige forskere å studere hvorfor regnskapsførerne ikke tar del i det kollektive samarbeidet, da de selv ser at bærekraftsrapportering blir en fremtidig arbeidsoppgave. En bærekraftsrapport vil tross alt bidra til å indikere om bedriften arbeider med eller mot målene, og arbeidet kan derfor justeres og følges opp med en slik rapport.

6.0 Konklusjon

I dette forskningsprosjektet har vi undersøkt «Påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere». Formålet med prosjektet vårt var å få et innblikk i hvordan hverdagen til regnskapsførerne er knyttet til bærekraftsrapportering, da vi som fremtidige regnskapsførere har hørt mye om at dette vil bli en av våre fremtidige arbeidsoppgaver. Vi har dessverre ikke lært hvordan eller hva som skal legges til grunn i en slik arbeidsoppgave i utdanningsløpet. Derfor synes vi dette var et spennende tema som vi ønsket å undersøke nærmere. Tid og kapasitet har vært to faktorer som har påvirket hvilke valg vi har tatt for å innhente data. Vi har benyttet oss av den kvalitative metoden, for å sikre oss at vi oppnår god dybdeforståelse på den tiden vi har tilgjengelig. Vi har gjennomført seks åpne individuelle intervjuer med statsautoriserte regnskapsførere i Vestland, og har kommet frem til at de ikke påvirker sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere.

Den nøytrale påvirkningen er forårsaket av flere faktorer. Hovedfaktoren er at regnskapsførerne mangler kunnskap om bærekraftsrapportering. De andre faktorene er vesentlige i seg selv, men styrker hovedfaktoren. En av de andre faktorene er at regnskapsførerne ikke har kunder som er omfattet av Åpenhetsloven, og dermed ingen kunder som er pliktig til å bærekraftsrapportere. Regnskapsførerne viser heller ingen eller liten grad av ansvar, altså rolleforståelse, knyttet til arbeidsoppgavene om bærekraftsrapportering. De ser at det kommer, men ønsker å avvente til de får et formelt ansvar, eller til SMB blir pålagt å bærekraftsrapportere. Det kan også konkluderes med at regnskapsførerne har et formålsrasjonelt syn, da de foreløpig ikke ser verdien av å utarbeide en slik rapport. De ser ikke på dette som nødvendig, før det eventuelt kommer et lovkrav eller et indirekte press fra kundens kunde.

6.1 Videre forskning

Dette forskningsprosjektet viser at regnskapsførerne i Vestland har lite informasjon om teamet, men at de vil tilegne seg kunnskap når det blir aktuelt for SMB å starte med bærekraftsrapportering. De mener at det vil bli mer av bærekraftsrapportering i fremtiden, og vi mener det derfor kan være aktuelt for fremtidige forskere å følge opp denne

utviklingen. Det kan også være hensiktsmessig for forskere med større kapasitet enn det vi har hatt, å studere et større antall enheter. I tillegg til at det kan være nyttig å videreføre forskningen til andre regioner i landet, for å skape et helhetlig inntrykk av situasjonen. Gjennom drøftingen har vi lagt frem ulike moment som kan være spennende og nyttig for fremtidige forskere å studere.

7.0 Referanseliste

- Almelid, A. H., Lekven, N. S. N. & Yndestad, R. N. (2022). *Hvordan er regnskapsførere forberedt på å jobbe med bærekraftsrapportering for SMB?* Høgskulen på Vestlandet, Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. <https://hdl.handle.net/11250/2998499>
- Baksaas, K. M. & Hansen, Ø. (2020). *Grunnleggende regnskap: En oversikt* (3. utgave.). Gyldendal akademisk.
- Baksaas, K. M. & Stenheim, T. (2020). *Regnskapsteori* (2. utgave.). Cappelen Damm akademisk.
- Bokføringsloven. (2004). Lov om bokføring. LOV-2004-11-19-73. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2004-11-19-73?q=bokf%C3%B8ringslov>
- Brandt, J. A. (2021). Krav til opplysninger om bærekraft i forbindelse med finansiell rapportering og hvorfor det kan gi komparative fortrinn. *Praktisk økonomi & finans*, 37(2), 140–154. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2871-2021-02-05>
- Carson, S. G. & Skauge, T. (2019). *Etikk for beslutningstakere: Virksomheters bærekraft og samfunnsansvar* (2. utgave.). Cappelen Damm akademisk.
- Dybvig, D. D. (2013). *Etikk for økonomifag*. Gyldendal akademisk.
- Ellefsen, H. C. (2019, 2. oktober). *Bærekraftsrapportering – også for de små?* Regnskap Norge. <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/arsregnskap/barekraftsrapportering--ogs%C3%A5-for-de-sm%C3%A5/>
- European Commission. (u.å.). *EU taxonomy for sustainable activities*. Hentet 21. mars 2023 fra https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
- Finansdepartementet. (2023, 31. januar). *Taksonomien for bærekraftig økonomisk aktivitet* [Redaksjonellartikkel]. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/taksonomien-for-barekraftig-okonomisk-aktivitet/id2924859/>
- FN-sambandet. (2021, 28. oktober). *Bærekraftig utvikling*. <https://www.fn.no/tema/fattigdom/barekraftig-utvikling>
- Forbrukertilsynet. (u.å.). *Åpenhetsloven*. Forbrukertilsynet. Hentet 13. april 2023 fra <https://www.forbrukertilsynet.no/apenhetsloven>

Framnes, A. (2022, 28. juni). Forbrukerrådet lanserer Grønnvaskingsprisen – men trenger din hjelp. *Forbrukerrådet*. <https://www.forbrukerradet.no/siste-nytt/forbrukerradet-lanserer-gronnvaskingsprisen-men-trenger-din-hjelp/>

Grønnvaskingsplakaten. (u.å.). *Om plakaten*. Grønnvaskingsplakaten. Hentet 10. februar 2023 fra <https://gronnvasking.no/no/om-plakaten>

Heier, T. & Knutsen, T. L. (2021). *Tenke og skrive i samfunnsvitenskapene: Gode råd til deg som skal skrive oppgave*. Fagbokforlaget.

Holden, E. & Linnerud, K. (2021). *Bærekraftig utvikling: En idé om rettferdighet*. Universitetsforlaget.

Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utgave.). Cappelen Damm akademisk.

Knardal, P. S. & Sending, A. (2022). *Finansregnskap med analyse*. Fagbokforlaget.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utgave). Gyldendal akademisk.

Nordic Accountant Federation. (u.å.). *NSRS*. Hentet 18. april 2023 fra <https://www.nsr.eu/>

Næringslivets Hovedorganisasjon. (u.å.-a). *Bærekraftsrapportering: Treffer nye krav SMB?* Hentet 10. februar 2023 fra <https://www.nho.no/tema/barekraftig-utvikling/artikler/barekraftsrapportering/>

Næringslivets Hovedorganisasjon. (u.å.-b). *EUs taksonomi og plan for bærekraftig finans | NHO*. Hentet 12. mars 2023 fra <https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/artikler/eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-barekraftig-finans/>

Næringslivets Hovedorganisasjon. (u.å.-c). *Fakta om små og mellomstore bedrifter (SMB)*. Hentet 10. februar 2023 fra <https://www.nho.no/tema/sma-og-mellomstore-bedrifter/artikler/sma-og-mellomstore-bedrifter-smb/>

Nøstdal, T. (2022, 30. august). *Bli en «bærekraftsinfluenser»*. Regnskap Norge. <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/bransjeaktuelt/bli-en-barekraftsinfluenser/>

PwC for kbnn. (2022, 30. juni). *Det betyr åpenhetsloven for store og små bedrifter*. Kunnskapsbanken. <https://www.kbnn.no/artikkel/dette-betyr-åpenhetsloven-for-nordnorske-bedrifter>

PwC Norge. (u.å.-a). *Enighet om bærekraftsdirektivet (CSRD) – Hva betyr det for din virksomhet?* PwC. Hentet 9. april 2023 fra <https://www.pwc.no/no/pwc-aktuelt/enighet-om-baerekraftsdirektivet-csrd.html>

PwC Norge. (u.å.-b). *Taksonomien*. PwC. Hentet 30. mars 2023 fra <https://www.pwc.no/no/pwc-aktuelt/baerekraftsrapportering/taksonomien.html>

Regjeringen. (2021, 6. desember). *Hva EØS-avtalen omfatter* [Redaksjonellartikkel]. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/eos1/hva-avtalen-omfatter/id685024/>

Regnskap Norge. (u.å.-a). *Autorisasjon og etterutdanning*. Regnskap Norge. Hentet 3. mai 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/karriere/autorisasjonsordningen/>

Regnskap Norge. (u.å.-b). *Etterutdanningskravet i den nye regnskapsførerloven*. Regnskap Norge. Hentet 27. april 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/rf-regelverket/etterutdanningskravet/>

Regnskap Norge. (u.å.-c). *Hva Regnskap Norge er og gjør*. Regnskap Norge. Hentet 2. mai 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/om-oss/hva-er-regnskap-norge-og-hva-gjor-vi/>

Regnskap Norge. (u.å.-d). *Nordic Sustainability Reporting Standard*. Regnskap Norge. Hentet 20. februar 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/naeringspolitikk/barekraft/nordic-sustainability-reporting-standard/>

Regnskap Norge. (u.å.-e). *Ny standard for bærekraftsrapportering utvider tjenestespekteret til regnskapsbransjen*. Regnskap Norge. Hentet 27. april 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/bransjeaktuelt/ny-standard-for-baerekraftsrapportering-utvider-tjenestespekteret-til-regnskapsbransjen/>

Regnskap Norge. (u.å.-f). *Regnskapsfører*. Regnskap Norge. Hentet 20. februar 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/karriere/jobb-og-karriere/>

Regnskap Norge. (2019. oktober). *Global Reporting Initiative – en kort innføring*. Regnskap Norge. <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/regnskap/global-reporting-initiative---en-kort-innforing/>

Regnskap Norge, R. N. (u.å.-g). *Regnskap Norge jobber med bærekraft og sirkulærøkonomi*. Regnskap Norge. Hentet 27. april 2023 fra <https://www.regnskapnorge.no/naeringspolitikk/barekraft/>

Regnskapsførerloven. (2022. *Lov om regnskapsførere*. LOV-2022-12-16-90. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2022-12-16-90?q=regnskapsf%C3%B8rerenloven>

Regnskapsloven. (1998). *Lov om årsregnskap m.v.* LOV-1998-07-17-56. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=rskl>

Sikt. (u.å.-a). *Informasjon til deltakarane i forskingsprosjekt*. <https://sikt.no/informasjon-til-deltakarane-i-forskningsprosjekt>

Sikt. (u.å.-b). *Meldeskjema for personopplysninger i forskning*. <https://sikt.no/fylle-ut-meldeskjema-personopplysninger>

Stiftelsen Miljøfyrtårn. (2016, 20. januar). *Stiftelsen Miljøfyrtårn*. <https://www.miljofyrtarn.no/>

Stiftelsen Miljøfyrtårn. (2017a, 6. juni). *Dette er Miljøfyrtårn | Stiftelsen Miljøfyrtårn*. <https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/om-oss/dette-er-miljofyrtarn/>

Stiftelsen Miljøfyrtårn. (2017b, 6. juni). *Hvorfor bli sertifisert? | Stiftelsen Miljøfyrtårn*. <https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/om-oss/hvorfor-ta-miljoansvar/>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utgave). Fagbokforlaget.

Tjora, A. H. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utgave). Gyldendal akademisk.

Utenriksdepartementet. (2022, 3. mars). *2030-agendaen med bærekraftsmålene* [Redaksjonellartikkel]. Regjeringen.no. https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/bkm_agenda2030/id2510974/

Åpenhetsloven. (2021). *Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold*. LOV-2021-06-18-99. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99?q=%C3%A5penhetslov>

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

«Bli kjent»:

- Hvor lang erfaring har du innenfor regnskapsbransjen?
- Har du egne kunder, altså ansvar for alt med kunden (eller delt ansvar)?
- Hvor stor andel av kundene dine er små og mellomstore?
- Hvor i landet befinner kundene seg?

Hoveddel:

- Hva tenker du når du hører ordet bærekraft?
 - Hvilke forhold har du til dette ordet?
- Hvilke forhold har du til bærekraftsrapportering?
- Hvordan er det lagt til rette for at du skal kunne tilegne deg kunnskap om bærekraftsrapportering?
- Hvordan påvirker du dine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?
- Har du opplevd en endring i ønsket om å bærekraftsrapportere de siste årene? (spesielt etter de 17 bærekraftsmålene ble innført)
- Er det mange av dine små og mellomstore kunder som selv har tatt initiativ til å starte med bærekraftsrapportering?
- Opplever du at kundene dine har kunnskap om bærekraftsrapportering?
- Hvordan ville du håndtert en forespørsel om bærekraftsrapportering?

Avslutning:

- Har du noe mer å tilføye om bærekraftsrapporteringen for små og mellomstore selskap?

Vedlegg 2 – Meldeskjema

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

27.03.2023

Referansenummer
531324

Vurderingstype
Standard

Dato
27.03.2023

Prosjekttittel

Hvordan påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap / Institutt for økonomi og administrasjon

Prosjektansvarlig

Kjell Sindre Schmidt

Student

Emma Torine Torlei

Prosjektperiode

02.01.2023 - 01.08.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.08.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Informasjon om forskningsprosjekt

«Påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?»

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for dette forskningsprosjektet og hva prosjektet innebærer for deg.

Formålet

I forbindelse med vår bacheloroppgave har vi kommet frem til problemstillingen *«Påvirker regnskapsførerne sine små og mellomstore kunder til å bærekraftsrapportere?»*. I den forbindelse ønsker vi kontakt med statsautoriserte regnskapsførere for å innhente informasjon om deres arbeid og om de påvirker sine kunder til å komme i gang med sin bærekraftsrapportering.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet (HVL) og bachelorstudentene Emma Torine Torlei og Marthe Fitje er ansvarlig for dette prosjektet, mens høgskolelektor Kjell Sindre Schmidt er veileder og følger prosessen. Alle er tilhørende Institutt for økonomi og administrasjon ved Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal.

Hvorfor er du inkludert i studien?

Populasjonen i denne undersøkelsen består av alle statsautoriserte regnskapsførere i Norge, som til daglig arbeider med kunder som tilhører segmentet små og mellomstore virksomheter. Utvalget blir plukket ut fra Vestland fylke, og vi kontakter fem til sju regnskapskontor.

Hva innebærer prosjektet for deg?

Vi ønsker å gjennomføre et personlig intervju med deg som statsautorisert regnskapsfører, hvor vi innhenter informasjon om ditt forhold til bærekraft og bærekraftsrapportering. Det er også viktig for oss å få frem om du påvirker dine kunder i forbindelse med dette arbeidet. Undersøkelsen skal være konfidensiell, som betyr at opplysningene i den ferdigstilte oppgaven ikke vil, så langt det lar seg gjøre, være gjenkjennbart. Respondenten vil likevel kunne identifiseres indirekte.

For deg innebærer deltakelse i prosjektet å gjennomføre én runde med personlig eller digitalt intervju. I tillegg kan vi ta kontakt senere i forskningsperioden for oppfølgingsspørsmål ved behov. Under intervjuet vil vi ta grundige notater som vi kan bruke videre i oppgaven vår.

Frivillig deltakelse

Du bestemmer selv om du vil delta i forskningsprosjektet, og kan trekke deg når som helst uten å oppgi noen grunn. Dette vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg, og vi vil slette alle dine opplysninger. Dersom du ønsker å trekke deg, kan du når som helst sende en e-post til Emma: emma@torlei.no.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil kun bruke opplysningene dine til de formål som er oppgitt i dette skrevet.

Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er bachelorstudentene Emma Torine Torlei og Marthe Fitje, samt veileder Kjell Sindre Schmidt, som har tilgang til innsamlet data. All data vil være lagret i passordbeskyttet HVL-sky, slik at ingen uvedkommende får innsyn.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene dine vil slettes når prosjektet avsluttes og oppgaven er godkjent. Dette er etter planen 1. august 2023.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- å protestere,
- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvis du har spørsmål til studien, ønsker å vite mer eller å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Bachelorstudenter:

Emma Torine Torlei

emma@torlei.no

Marthe Fitje

marthe-99@hotmail.no

Personvernombud ved Høgskulen på

Vestlandet:

Trine Anikken Larsen

Tlf.: 55 58 76 82

personvernombud@hvl.no

Veileder:

Kjell Sindre Schmidt

kjell.sindre.schmidt@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester, kan du ta kontakt med:

Sikt personverntjenester:

Tlf.: 73 98 40 40

personverntjenester@sikt.no

Med vennlig hilsen

Emma Torine Torlei & Marthe Fitje

Samtykkeerklæring

Jeg samtykker til at jeg har mottatt og forstått informasjon knyttet til prosjektet, og at jeg har fått mulighet til å stille spørsmål. Jeg ønsker å stille til:

- Personlig intervju
- Digitalt intervju

Jeg samtykker også til at det i forbindelse med prosjektet kan innhentes personopplysninger som kan brukes i oppgaven:

- Ja
- nei

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles og oppbevares forsvarlig frem til prosjektets slutt.

Dato og sted

Prosjektdeltaker

Høgskulen på Vestlandet

BO6-2001: Bacheloroppgave regnskapsfører

BO6-2001-BO-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	12-05-2023 12:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	26-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave i grupper på 2-3 personer		
Flowkode:	203 BO6-2001 1 BO 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Naun:	Marthe Fitje
Kandidatnr.:	203
HVL-id:	593669@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	13452
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenaun:	Bachelor regnskap
Gruppennummer:	4
Andre medlemmer i gruppen:	Emma Torine Torlei

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei